

การเป็น “คนที่สมบูรณ์” ต้อง “เก่ง ดี งาม”

เก่ง = คุณภาพ
(ความรู้ ความสามารถ)

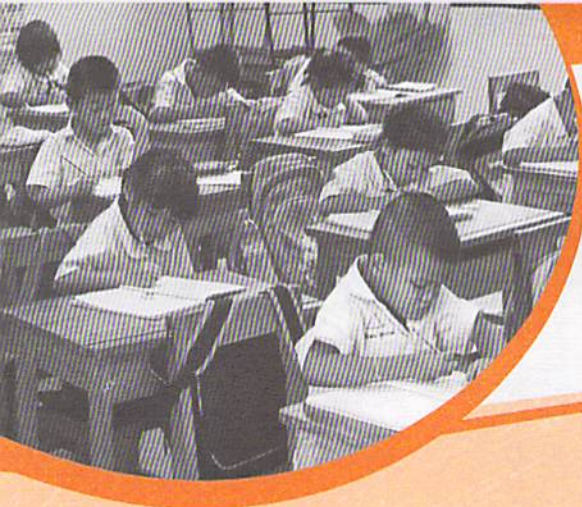
อย่างมีคุณค่า

ครองคน ด้วย คุณธรรม
ครองตน ด้วย จริยธรรม
ครองงาน ด้วย จรรยาบรรณ

ดี = คุณธรรม
(ศีลธรรม จริยธรรม
จรรยาบรรณ
พรหมวิหารธรรม)

งาม = คุณลักษณะ
(ยิ้มแย้มแจ่มใส น้ำใจไมตรี
มีมารยาท สัมมาคารวะ
กาลเทศะ อ่อนน้อมถ่อมตน)

เก่ง ดี งาม

ศาสตราจารย์ ดร. ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์*
๘ ธันวาคม ๒๕๕๗

ด้วยสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว

การเติบโตทางเศรษฐกิจ และความก้าวไกลทางเทคโนโลยีที่นำสมัย ตลอดจนการถาโถมอย่างรวดเร็วของวิทยาการต่างชาติผ่านสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ หรือสื่อออนไลน์ สิ่งเหล่านี้ทำให้การพัฒนาทางด้านจิตใจและสภาวะการณ์ทางสังคม เกิดความไม่สมดุล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทางด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ส่งสัญญาณว่าเริ่มห่างไกลออกไปจากสภาพสังคมที่บีบคั้น ทำให้ความอดทนอดกลั้นของมนุษย์ลดน้อยลง การขาดศีลธรรมจรรยาและความยับยั้งชั่งใจจึงมีเพิ่มสูงขึ้น ผวนกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันรับมือต่อการเปลี่ยนแปลง รวมถึงพัฒนาทักษะให้มีการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ต่อยอดสู่การสร้างนวัตกรรมด้วยการฝึกฝนจากความคิดสร้างสรรค์ พร้อมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ด้วยจิตใจที่มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ และมีระเบียบวินัย สู่การสร้างจิตสำนึกให้คนไทยมีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพกฎหมายและหลักสิทธิมนุษยชนอย่างเที่ยงธรรม ดังนั้นการฟูมฟักและการบ่มเพาะต้นกล้าแห่งคุณงามความดี ตลอดจนการเร่งพัฒนาคนให้มีระดับความเป็นมนุษย์ที่สูงขึ้น จึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการนำพาสังคมให้มีความสุข

“เก่ง ดี งาม” เป็นคำไทยแท้สามคำ ที่แสดงความเป็นอัตลักษณ์ในตัวเองอย่างชัดเจนทั้งด้านความหมายและคุณค่าของคำ ในสังคมตะวันตกมักสนใจและค้นหาบุคคลแค่เพียงคนเก่ง และคนดี เข้ามาทำงานและดำรงชีวิตในสังคมเท่านั้น จึงแตกต่างจากสังคมตะวันออก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสังคมไทยที่มองคนทั้ง “เก่ง ดี งาม” เป็นสำคัญ และการจะสร้างคนให้เป็นคนที่ “เก่ง ดี และงาม” ได้นั้น บุคคลนั้นต้องมีคุณสมบัติและคุณธรรมที่พึงประสงค์ด้วย คือ การตระหนักและเห็นความสำคัญของการเป็นคนเก่งที่มีคุณภาพไม่ถดถอย ยิ่งอาวุโส ยิ่งเก่งขึ้น คุณภาพยิ่งสูงขึ้น ดี ต้องเป็นคนมีคุณธรรม ตีอย่างมั่งคั่งและยั่งยืน สำหรับ “งาม” ต้องงามตามคุณลักษณะ ความงาม เป็นคุณลักษณะของ

บุคคลที่ถ่ายทอดจากจิตใจ แสดงออกทางกิริยา วาจา มารยาท รู้จักความอ่อนน้อมถ่อมตน เคารพผู้อาวุโสกว่า เป็นต้น “งาม ต้องงามจากภายในและการแสดงออก” ด้วยเหตุนี้ ความงดงามจำเป็นต้องแสดงผ่านพฤติกรรมและรูปลักษณ์ภายนอกในเชิงรูปธรรมมากขึ้น เพื่อให้เห็นสิ่งที่ต้องการถ่ายทอดจากภายในนั่นเอง ดังนั้น การสร้างคน “เก่ง ดี งาม” จึงต้องมุ่งให้บุคคลเห็นคุณค่าของการเป็นคนที่มีสมบูรณ์ด้วยการสร้าง “แรงบันดาลใจ” เพราะแรงบันดาลใจสามารถจุดประกายให้เกิดความต้องการจากภายในได้

นอกจากนี้ การเป็นคน “เก่ง ดี งาม” ต้องสร้างให้มีศีลธรรมประจำใจ เพราะศีลธรรมสามารถควบคุมการกระทำที่เหมาะสมตามครรลองครองธรรมและบรรทัดฐานของสังคมได้ ซึ่งการเป็นคนดีสามารถ “ดี” ได้หลายวิธี ดีด้วยหลักธรรมต่างๆ ได้แก่ ดีด้วยคุณธรรม ดีด้วยจริยธรรม ดีด้วยจรรยาบรรณ หรือดีด้วยพรหมวิหารธรรม ไม่ว่าจะเป็แนวทางใด ทุกแนวทางสามารถสร้างให้บุคคลเป็น “คน” ที่สมบูรณ์ได้อย่างยั่งยืนและมีความเป็นมนุษย์ระดับสูง รู้เท่าทันตนเอง รู้ผิดชอบชั่วดี เข้าใจความเป็นมนุษย์ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และสามารถทำงานและใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีคุณค่าและมีความสุขอย่างแท้จริง

ด้วยเหตุนี้ การสร้างคนให้ “เก่งที่มีความรู้ ความสามารถ ดีด้วยศีลธรรม และงามด้วยจรรยา” สามารถช่วยลดปัญหาสังคมให้ทุเลาเบาบางลงได้ เกิดสันติสุข จากสันติภาพ และก่อกำเนิดความงามแก่มวลมนุษยชาติ ดังนั้น “เก่ง ดี งาม” ถือว่าเป็นแนวทางสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนาองค์กรและประเทศ ควรขับเคลื่อนให้เกิดความสมดุลทั้งเชิงจุลภาคและมหภาค เพื่อสร้าง “คนที่มีระดับความเป็นมนุษย์สูง” สร้าง “ชาติที่แข็งแกร่ง” ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องสืบไป

* ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) จัดทำสำหรับการประชุมวิชาการนานาชาติ “การประกันคุณภาพการศึกษา” ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๓ “วัฒนธรรมคุณภาพ : สร้างคน สร้างชาติ” วันที่ ๘ - ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ ณ ศูนย์บริหารและการประชุมไบเทค กรุงเทพมหานคร อ้างอิงงาน ๑๔ ปี